

ФУНКЦІЇ ВХІДНИХ ГРУП ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ РОЗТАШОВАНИХ В ПЕРШИХ ПОВЕРХАХ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ

Актуальність в сучасних багатофункціональних житлових будинків за останні роки зростає. Так як використовуються не тільки як житло. В багатофункціональних житлових будинках часто розташовують підприємств обслуговування та торгівлі. Вбудовані в перші поверхи житлових будинків підприємства торгівлі відносяться до традиційних культурно-побутових закладів, будівництво яких забезпечує економію міських територій, максимальне наближення підприємств торгівлі до населення, підвищення щільності та архітектурної виразності забудови. Їх застосування сприяє формуванню повноцінних у функціональному та естетичному відношеннях житлових утворень, магістралей, торгівельно-пішохідних вулиць та комплексів обслуговування. Специфіка розміщення та композиційна структура вбудованих і вбудовано-прибудованих підприємств торгівлі залежить від багатьох чинників і умов, головними з яких є типологія підприємств обслуговування, конструктивно-планувальна структура житлових будинків та містобудівні умови їх місця розташування [1].

За останні роки питання науки та науково-дослідні роботи в області формування вбудованих підприємств обслуговування та торгівлі, в перших поверхах житлових будинків не проводились. Таким чином можна спостерігати, безконтрольність у формуванні та розташуванні підприємств торгівлі на перших поверхах житлових будинків. Це на пряму впливає на функціональність вбудованих підприємств торгівлі.

Вхідна група є невід'ємною частиною будь-якої будівлі, будь-то офіс, бізнес-центр, промисловий комплекс, магазин чи приватний будинок. Поняття вхідна група об'єднує всі архітектурні, декоративні та будівельні елементи, що мають пряме чи побічне відношення до входу в будівлю. В той же час вхідна група – це не просто оформлення основного входу. Майже кожне вбудоване підприємство торгівлі потребує відповідної архітектурно-просторової організації вхідної групи, що безперечно впливає не тільки на загальний вигляд будівлі, але й на оточуюче середовище як образно-функціональний перехід з вулиці до приміщення [2].

Існує загальна логіка процесу проектування архітектурного середовища, яка передбачає певну низку кроків, що складається з наступних операцій: перед проектний аналіз; розробка дизайн-концепції; власне проектування; реалізація розробки [3]. Поряд з цією логікою та відповідним змістом заходів, що здійснює дизайнер, алгоритм проектування вхідних груп підприємств, вбудованих в перші поверхи житлових будинків, доцільно розглядати на засадах середовищного та системного підходів. При системному підході,

сутність якого складається з реалізації вимог загальної теорії систем, об'єкт вивчення розглядається як сукупність взаємозалежних елементів і компонентів, що утворюють систему, яка зв'язує компоненти загальною метою. Тому при формуванні дизайну входних груп підприємств обслуговування процес їх проектування варто поділити на відповідні ієрархічні рівні - етапи організації архітектурного середовища [2]. Наявність елементів і компонентів з яких формують входні групи підприємства торгівлі, відіграють естетичну та практичну функцію. Склад компонентів входних груп, залежить від місця розташування підприємства торгівлі. В залежності від відношення підприємства торгівлі до житлового будинку можуть бути:

- вбудовані, вбудовані частково (Рис1);
- вбудовано-прибудовані, прибудовані(Рис2) ;

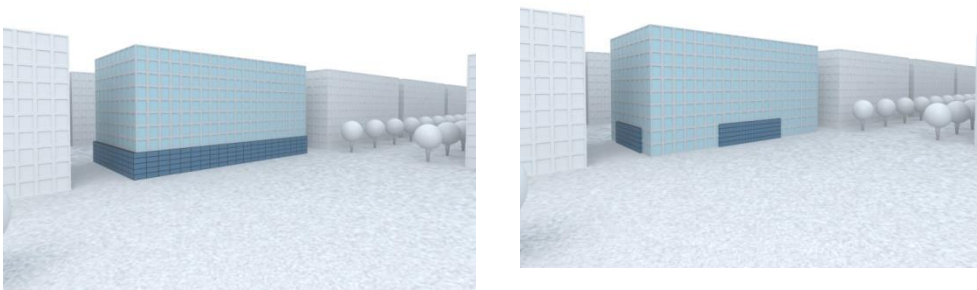

Рис 1. Вбудовані, вбудовані частково

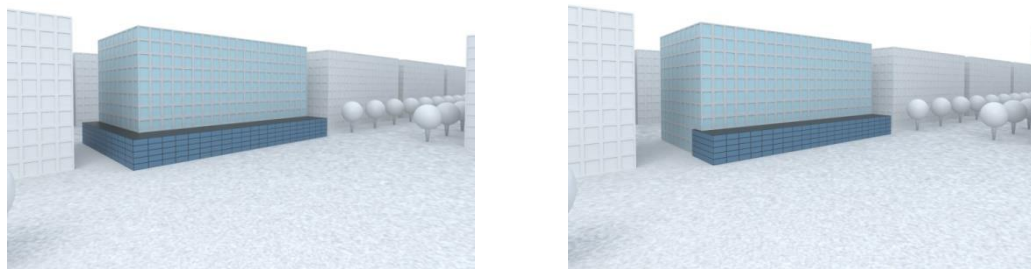

Рис 2. Вбудовано-прибудовані, прибудовані

Тобто, слід зазначити, що *вхід у будівлю* – це і є вхідна позиція функціонального процесу. Його місцезнаходження зумовлює характер просторової організації архітектурного об'єкта та оточуючого середовища. В цьому унікальна не лише утилітарна, а й композиційна значущість входу. Розглянувши типологію входних груп треба зупинитися на елементах та обладнанні, що створюють композицію вхідної групи.

Вхід завжди починається з *дверей*. Дверний блок звичайно складається з дверної коробки, що щільно встановлена в отвір стіни, та дверного полотна, що вільно підвішене за допомогою дверних петель. З часом двері змінювались, крім звичайних дверей створюються різні види дверей за формою та констру-

кцією. Вони можуть бути прямокутними чи у вигляді арки. Вхідні двері виконуються із різних матеріалів. Це можуть бути звичайні дерев'яні двері з однією або двома стулками, можуть бути металеві, які останнім часом найбільш розповсюджені для невеличких підприємств та квартир.

З розвитком технологій виробництва виробів зі скла та його різновидів все більше застосовуються скляні двері з металевим обрамленням чи без нього. Це робить більш привабливим вигляд підприємства торгівлі, але створює додаткові витрати на охорону.

В залежності від чинників, які впливають на композицію вхідної групи можуть використовуватись різні елементи. Необхідність того чи іншого елемента виходить з потреби функціонального характеру.

Необхідність піднятися на рівень вищій від рівня землі створює необхідність, наприклад, у *сходах*.

Сходи можуть виконуватись із різних матеріалів: з бетону, залізобетонні сходи, металеві, дерев'яні.

Сходи – це важливий елемент приміщення, тому вони повинні відповідати ряду нормативних вимог:

- сходи повинні добре освітлюватися, особливо перша та остання сходинка; вимикачі повинні бути легко доступні;

- ширина сходового маршу допускається не менш як 0,8м.

- всі сходи, що мають кількість сходинок більше трьох (крім приставних), повинні обладнуватись міцними та надійними перилами, висота яких повинна бути не менш ніж 90см, вікна, суміжні зі сходами, повинні бути обгороджені;

- розміри сходинок повинні підбиратись таким чином, щоб переміщення людей по сходах було безпечним; рівень останньої сходинки повинен співпадати з рівнем полу поверху, на який ці сходи встановлені;

- у місцях скупчення дітей відкриті огороження сходів будують таким чином, щоб відстань у світлі між сходинками та елементами огороження не перевищувало 12 см, а між стійками перил не повинно бути більше 10см.

- сходи повинні мати вільний прохід, а у випадку розташування сходів безпосередньо за дверима повинен облаштовуватись майданчик з шириною не менше ширини дверей;

- сходи повинні витримувати навантаження не менше 180-220кг, а перила сходів – не менше 100кг;

- матеріали, що використовуються для будівництва сходів, повинні відповідати стандартам. Для спорудження сходів не можна використовувати матеріали з низьким коефіцієнтом тертя (слизькі). [5] У протилежному випадку повинні використовуватись покриття сходинок, що перешкоджають ковзанню. С цією метою на передні кромки сходів набивають спеціальні профільні накладки.

Основним елементом декоративного оздоблення сходів є *перила*. Від конструкції та форми перил залежить вигляд сходів, архітектура будівлі та підходів до неї.

На сьогоднішній день при створенні вхідної групи потрібно турбуватися про малорухоме населення міста, інвалідів. Тому створення *пандусів* або інших

пристосувань для руху інвалідів по сходам є обов'язковим [6]. Для переміщення інвалідів можуть використовуватися рейкові накладки на сходи або створюватися пандуси з бетону, металу або інших будівельних матеріалів. Такі пристосування можуть використовуватися як інвалідами, так і мамами з дітьми у колясках [7]. Але існують і більш сучасні навісні пристосування для переміщення інвалідів. Вибір пристосування залежить від типу підприємства, міста розташування, розміру прилеглої території та інших факторів.^[5]

Ганок – відкритий, відносно невеликого розміру майданчик перед входом у будівлю. Головним чином призначений для захисту входу від атмосферних опадів. З часом ганок здобув декоративну функцію: він став прикрасою будинку. Розташовані перед входом сходи, їхня опорна частина, навіс над ними, огороження з підтримуючими навіс стовпами або кронштейнами – створюють ганок.

Кожна будівля потребує спеціального укриття від дощу та снігу. У ганку це покрівля - *навіс*. Навіс створюється таким чином, щоб повністю закривати майданчик ганку. Навіс може бути виконано з матеріалів покриття покрівель або у вигляді маркіз, а також з пластиків, деревини, скла, композитів.

Замість ганку можуть створюватися *тераси*. Вони слугують, як і ганок, ланкою, що зв'язує будівлю та оточуючий простір. Її основна функція – бути затишним куточком для відпочинку на свіжому повітрі.

Сучасне місто не може існувати без *штучного освітлення*. Для єднання підприємства обслуговування з загальним фасадом сьогодні часто освітлюють фасад будинку. Це цікаве і привабливе рішення. Але використовувати освітлення потрібно дуже обережно, щоб воно не вплинуло на психологічний стан мешканців цього або прилеглих будинків.

В темний час доби також потрібне освітлення всього міста та окремих вулиць. Крім того освітлення в наш час грає ще й рекламну функцію. *Світлова реклама* надає місту неповторний колорит. Саме тому кожне підприємство має потурбуватися про освітлення своєї вхідної групи, а в умовах історичної забудови і про освітлення фасаду будівлі.

Опис основних елементів вхідних груп може доповнюватися або зменшуватися з плином часу та потреб людини. Він є орієнтовним, але більшість з елементів необхідні і від них відмовитися неможливо так як несуть важливі функціональні ролі.

Сьогодні більшість міст України - це рядова житлова забудова з відкритими системами вбудованих підприємств обслуговування та торгівлі. Більшість з них не дотримуються правил проектування. Тому, проектуючи вхідну групу вбудованого підприємства торгівлі, потрібно розуміти який елемент для чого потрібен і яку функцію він виконує!

Список використаних джерел:

1. Abyzov V. *Modern Conditions and the Impacts of the Creation of Architectural Environment* / Vadym Abyzov // "Materials Science & Engineering – IOP" (Volume 245) *World Multidisciplinary Civil Engineering-Architecture-Urban Planning Symposium - WMCAUS 12–16 June 2017, Prague, Czech Republic* Published online: 4 November, Bristol, 2017. – P. 1-11.

2. *Compositional and spatial structure of the entrance groups of the public service establishments built-in into the apartment houses* V Abyzov, A Kulyk *Środowisko Mieszkaniowe*, 88-93
3. *Основи дизайну архітектурного середовища: Підручник* / Тімохін В.О., Шебек Н.М., Малік Т.В. та ін. К.: КНУБА, 2010. - 400с.
4. *Нормы архитектурно-планировочных элементов жилых и общественных зданий с учетом использования их инвалидами. Пособие по проектированию* / Под ред. В.В.Куцевича. - К.: КиевЗНИИЗП, 1999 (Норми архітектурно-планувальних елементів житлових та громадських будинків з розрахунку їхнього використання інвалідами. Посібник з проектування / За ред. Куцевича В.В.)
5. *Технічна енциклопедія TechTrend*. <http://techtrend.com.ua/index.php?newsid=20407>
6. ДБН В.2.3-5. Сходи повинні дублюватися пандусами, а за необхідності - іншими засобами підйому та відповідати вимогам
7. Програма забезпечення безперешкодного доступу інвалідів з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів житлового та громадського призначення. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2003 р., № 653